

Ислоҳоти иҷозатдиҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

*«Вақти он расидааст, ки муқаррароти
гирифтани ҳама гуна иҷозатро бо роҳи
қабули қонуни дахлдор ба низом дароварда,
танҳо иҷозатҳое нигоҳ дошта шаванд, ки
ба таъмини бехатарии ҳаёту саломатии
шаҳрвандон ва амнияти иқтисодии
мамлакат нигаронида шудаанд.»*

*Эмомалӣ Раҳмон
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон*

Ислоҳоти иҷозатдиҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар натиҷаи амалӣ кардани сиёсати Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҷаноби Олӣ, мӯхтарам Эмомалӣ Раҳмон бо мақсади баланд бардоштани нишондиҳандаҳои сармоягузории Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ, кам кардани даҳолати давлатӣ ва фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ гузаронида шудааст.

Ҳадаф аз тадбиқи ислоҳоти мазкур такмил ва танзими давлатии фаолияти соҳибкорӣ, ба низом даровардан ва ихтисор кардани намудҳои фаъолияти, ки барои анҷомдиҳии онҳо ҳуччатҳои иҷозатдиҳӣ зарур аст ва тадбиқи Стратегияи ислоҳоти системаи идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Омӯзиш ва таҳлили таҷрибаи пешрафтаи байналмилалӣ собит намуд, ки низоми иҷозатдиҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз мушкилиҳо ҳолӣ набуда, зарурати гузаронидани ислоҳот дар ин самт ба вучуд омадааст.

Расмиёти маъмурии мураккаб ва ношаффоф, ки соҳибкорон ҳангоми ташкили фаъолият ё пешбурди соҳибкорӣ бояд риоя намоянд, ба онҳо хеле гаронӣ мекунад. Харочоти зиёди фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ бо сабабҳои зайл ба вучуд меоянд:

- вучуд надоштани заминаи меъёрии ҳуқуқии дақиқ, ки низоми додани иҷозатҳоро ба танзим дарорад;
- муҳолифат дар байни санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва дар сатҳи зарурӣ иҷро нагардидани онҳо;
- вучуд надоштани тақсимоти муайяни ваколатҳои мақомоте, ки машғули додани ҳуччатҳои иҷозатдиҳӣ мебошанд;
- вучуд надоштани шаффофият ва дастрасии маҳдуди субъектҳои соҳибкорӣ ба манбаи асосии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ.

Расмиёти вучуддоштаи маъмурӣ дар мақомотҳо, ки бо додани ҳуччатҳои иҷозатдиҳӣ барои фаъолияти соҳибкорӣ машғул буданд, боиси мушкилини рушди соҳибкорӣ гардида буд. Тибқи ҳисоботи Корпоратсияи байналмиллалӣ молиявӣ ҳиссаи умумии даромаднокии бучет аз ҳисоби иҷозатномаҳои пешниҳодгардида 1,8 млн. долари ИМА-ро дар як сол ташкил дода, дар навбати худ харочот барои мавриди амал қарор додани низоми иҷозатдиҳӣ 2,3 млн. долари ИМА-ро талаб менамуд.

Механизми чоригардидаи ислоҳоти низоми иҷозатдиҳӣ, баррасӣ ва таҳлили санадҳои меъёрии ҳуқуқиро, ки додани иҷозатҳоро барои амалӣ намудани фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ ба танзим медароранд, бояд ба критерияҳои қонунӣ ва зарурӣ будан барои рушди соҳибкорӣ мувофиқат намоянд.

Зарур буд, ки расмиёти маъмуриро содда намуда, мӯҳлати гирифтани хуччатҳои иҷозатдиҳиро камтар гардонем. Дар натиҷаи кам намудани расмиёти маъмури оид ба гирифтани хуччатҳои иҷозатдиҳӣ 40 фоиз хароҷоти соҳибқори хурду миёна, яъне то ба ҳадди 450 ҳаз. долари ИМА камтар мегардад.

Муқаррар гардидани арзиши расмии хуччати иҷозатдиҳӣ шаффофияти чараёни мазкурро таъмин намуда, ба соҳибқорон имконият медиҳад, ки то ба 1,13 млн. долари ИМА маблағҳои худро сарф намоянд.

Таҳлилҳои мазкур ва дигар масъалаи ислоҳоти низоми иҷозатдиҳӣ дар ҷаласаи дуҷуми Шӯрои машваратии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ аз 18 декабри соли 2008 мавриди баррасӣ қарор дода шуд. Дар натиҷаи омӯзиш ва баррасии масъала Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 7 марти соли 2009 №633 «Дар бораи ислоҳоти низоми иҷозатдиҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба тасвиб расид. Қиёсати татбиқи фармони мазкур қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар хусуси татбиқи фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ислоҳоти низоми иҷозатдиҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 28 майи соли 2009 №305 қабул ва Комиссия оид ба тақмили санадҳои меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи тартиби додани хуччатҳои иҷозатдиҳӣ ба субъектҳои фаъолияти соҳибқорӣ таъсис дода шуд. Инчунин бо қарори мазкур Низомномаи комиссия ва Қоидаҳои таҷдиди назар намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи тартиби додани хуччатҳои иҷозатдиҳӣ ба фаъолияти соҳибқорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардид.

Мутобиқи банди 4 Қоидаи таҷдиди назар намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар се марҳила анҷом дода шуданд.

Дар марҳилаи аввал вазорату идораҳо ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар мӯҳлати як моҳ таҷдиди назар намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳавии худро, ки ба масъалаи иҷозатдиҳии фаъолияти субъектҳои соҳибқорӣ вобастагӣ дорад, баррасӣ карда, ба Котиботи Комиссия тақлиф пешниҳод намуданд.

Дар марҳилаи дуюм тақлифҳои пешниҳодгардида бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи тартиби додани хуччатҳои иҷозатдиҳӣ ба субъектҳои фаъолияти соҳибқорӣ аз ҷониби Котиботи Комиссия бо иштироки намоёндагони ҷомеаи соҳибқорон баррасӣ шуда, лоиҳаҳои асоснокгардидаи қарорҳо ва дар мавриди зарурат пешниҳодҳо оид ба ворид намудани тағйирот ба санадҳои меъёрии ҳуқуқии амалкунанда ба Комиссия ирсол карда шуданд.

Дар марҳилаи сеюм дар мӯҳлати як моҳ Комиссия маводҳои зикргардида баррасӣ намуда, нисбати ҳар як санади алоҳидаи меъёрии ҳуқуқӣ дар мавриди зарурати ворид намудани санади меъёрии ҳуқуқӣ ба Номгуи хуччатҳои иҷозатдиҳӣ ё рад намудани он қарор қабул намуда, онро ба баррасии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод кард.

Баъди аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидани Номгуи ҳама хуччатҳои иҷозатдиҳие, ки дар се марҳила таҷдиди назар шудаанд, хуччати иҷозатдиҳие, ки ба номгуи мазкур дохил карда нашудааст ва санади меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи он аз ҷониби вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ мавриди истифода қарор дода нашуданд.

Дар натиҷаи фаъолияти Комиссия, ки аз ҳисоби коршиносон ва намоёндагони мақомоти иҷозатдиҳӣ дода шуда буд, зиёда аз 200 намуди иҷозатҳои аз ҷониби мақомоти иҷозатдиҳӣ асоснокшуда, мавриди таҳлил ва баҳогузорӣ қарор дода шуд ва танҳо 86 хуччати иҷозатдиҳӣ ҳамчун мутобиқ ба талаботи ислоҳот арзёбӣ гардид. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ» 2 августи соли 2011 таҳти №751 қабул ва мавриди амал қарор дода шуд. Айни замон 79 хуччати иҷозатдиҳӣ дар қонуни мазкур пешбинӣ карда шудааст.

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ ва иқтисодии низоми иҷозатдиҳӣ, номгуи истисноии хуччатҳои иҷозатдиҳии аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатии иҷозатдиҳанда додешаванда барои субъектҳои фаъолияти соҳибқорӣ ва тартиби додани онҳоро муайян намуда,

шаклҳои ҳуччатҳои иҷозатдиҳиро муқаррар карда, ҳифзи ҳуқуқи манфиатҳои қонунии шаҳрвандон, муҳити зист ва амнияти давлатро таъмин менамояд.

Инчунин, Қонун муайян месозад, ки - ҳуччати иҷозатдиҳӣ дар шакли иҷозат, сертификат, ҳулоса, тасдиқнома, мувофиқақунонӣ, дастхатгузорӣ (визагузорӣ), шаҳодатнома, аттестати таҳассусӣ, навиштаҷоти иҷозатдиҳӣ, гувоҳнома, санади баҳодихӣ (арзёбӣ), аккредитатсия ва дигар намудҳои ҳуччатҳои дорои хусусияти иҷозатдиҳӣ, ба истиснои иҷозатнома (литсензия) дода мешавад.

Бо мақсади амалӣ намудани меъёрҳои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ» тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 майи соли 2012 №286 Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи танзими низоми иҷозатдиҳӣ муайян карда шуд.

Ҳамзамон бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 13 сентябри соли 2012, №488 дар сохтори Дастгоҳи марказии Кумитаи давлатии сармоягузори ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон Раёсати пешбурди низоми иҷозатдиҳӣ таъсис дода шуд, ки дар он 9 нафар хизматчиёни давлати фаолият мекунанд.

Чихати татбиқи Қонун бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 майи соли 2012 №285 Феҳристи ягонаи давлатии электронии ҳуччатҳои иҷозатдиҳӣ ва Феҳристи ҳуччатҳои иҷозатдиҳӣ дар ҷумҳурӣ қорӣ гардид.

Бо мақсади иттилоотонии бахши хусусӣ аз дастовардҳои ислоҳоти низоми иҷозатдиҳӣ дар кишвар сомонаи «www.ijozat.tj», таъсис дода шуд, ки дар он ҳамаи маълумоти зарурӣ дар бораи намуди иҷозатҳо, сохтори масъул ва расмиёти гирифтани ҳуччатҳои иҷозатдиҳӣ муфассал инъикос гардидааст.

Феҳристи ягонаи давлатии электронии ҳуччатҳои иҷозатдиҳӣ дар низоми мустақим, дар сомонаи мазкур (www.ijozat.tj) фаъол мебошад.

Таҳлилҳо собит сохтанд, ки баъд аз қабул ва мавриди амал қарор дода шудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ” аз ҷониби масъулини мақомоти иҷозатдиҳанда талаботи Қоидаҳои пешбурди Феҳристи ягонаи давлатии электрони ҳуччатҳои иҷозатдиҳӣ ва Қоидаҳои пешбурди Феҳристи ҳуччатҳои иҷозатдиҳӣ риоя намегардад. Аз ин лиҳоз, ба Кодекси ҳуқуқвайронқунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июли соли 2014 №1093 ва Кодекси муурофияи ҳуқуқвайронқунии маъмурӣ аз 26 июли соли 2014 №1094 тағйиру иловаҳо ворид карда шуда, ҷавобгарӣ ва ҷазои маъмурӣ дар қонунгузорӣ муқаррар карда шуд.

Бо боварӣ гуфтан мумкин аст, ки барои рушди соҳибқорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон заминаҳои меъёрии ҳуқуқии кофии фаъолият ташкил карда шудаанд. Умедворем, ки имрӯза сиёсати пешгирифтаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти ислоҳоти низоми иҷозатдиҳӣ ва дар ин раванд қабули як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ чихати дастгирии давлатии соҳибқорӣ аз ҷониби соҳибқорону сармоягузори ватанию хориҷӣ ва коршиносон самарабахш ва судманд арзёбӣ мегардад.